

Socialförvaltningen
Eva Nilsson
0171-62 51 98
eva.nilsson@enkoping.se

Socialnämnden

Yttrande över Brottsförebyggande arbete – Prioriteringar och åtgärdsplan

Kommunstyrelsen har uppdragit till samtliga nämnder att yttra sig över planen för det brottsförebyggande arbetet med prioriteringar och åtgärdsplan.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att överlämna yttrandet till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Utifrån att Lagen om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbete trädde i kraft 1 juli 2023 behöver Enköpings kommun ha samlad plan för detta åtagande.

För att åstadkomma en långsiktig förändring krävs att samtliga parter har kunskap om problematiken, förmåga att anpassa verksamheten, beredskap att hantera utmaningar, utveckla metoder och förhållningssätt i samverkan.

Utifrån framtagna strategisk lägesbild över Enköping fyra särskilt prioriterade områden tagits fram:

Välfärdsbrottslighet

Minska motivation för brott

Minska risker för brott i specifika miljöer

Våld i nära relation

Socialnämndens yttrande

Förslaget som helhet:

Socialnämnden välkomnar förslaget som bygger på en framtagna strategisk lägesbild över Enköpings aktuella behov inom det brottspreventiva arbetet. En åtgärdsplan med konkreta aktiviteter vilket ökar möjligheten att åstadkomma förbättringar för medborgarna på såväl universell, selektiv och indikerad nivå.

De utvalda prioriterade områdena är adekvata och möter olika behov i kommunen.

Att alla förvaltningar enligt åtgärdsplanen har ansvar gör att sannolikheten för en god gemensam samverkan ökar och att aktiviteterna kommer att komplettera varandra. Det blir tydligt att inte endast skol-, upplevelse- och social-förvaltningarna är viktiga aktörer.

Detaljer:

Socialnämnden tycker att det är lite vilseledande med numrering av prioriteringarna då det kan uppfattas som att 1 är det mest prioriterade och sen i fallande ordning. Vår mening är att allt är lika högt prioriterat och antar att det är så det är menat.

Tidsplanen för de olika aktiviteterna är ambitiös men kanske inte helt genomförbar. Vissa aktiviteter behöver nog flyttas fram för att implementering ska bli framgångsrik.

Ansvar för uppföljningar är bra att de ligger på kommunstyrelsen så kommunens gemensamma ansvar tydliggörs såväl inom koncernen som ut till medborgarna.

Namn

Paragraf 70

Ärendenummer KS2023/451

Brottsförebyggande arbete – Prioriteringar och åtgärdsplan

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. skicka förslag på prioriteringar och åtgärdsplan 2024–2025, daterade 2024-04-09, på remiss till nämnderna,
2. remissvar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2024-06-20.

Sammanfattning

I april 2023 beslutade riksdagen att en ny lag "Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete", som trädde i den 1 juli 2023. Detta utifrån kommunernas viktiga roll som aktörer för lokalt brottsförebyggande arbete, bland annat genom ansvaret för stadsplanering, fritid, socialtjänst och skola.

Målsättningen för arbetet är att inom kommunens rådighet öka trygghet och minska brottslighet.

Med utgångspunkt från lägesbilden har nedanstående områden tagits fram som särskilt prioriterade.

- Valfärdsbrottslighet
- Minska motivation för brott, social brottsprevention
- Minska risker för brott i specifika miljöer, situationell brottsprevention
- Våld i nära relation

Det krävs av samtliga parter att ha, för att en långsiktigt förändring ska ske:

god kännedom om problematiken.

god förmåga och kompetens att anpassa verksamheten.

beredskap att utveckla metoder för att hantera utmaningarna på bästa sätt.

Samt en god förmåga att samverka och utveckla gemensamma förhållningssätt.

Åtgärderna som vidtas i arbetet sker parallellt på universell, selektiv och indikerad nivå.

Det brottsförebyggande arbetet utgår i första hand från kriminologiska perspektiv på prevention och delas vanligen in i så kallad situationell och social brottsprevention. Det våldsförebyggande arbetet bygger på folkhälsovetenskapliga perspektiv på prevention och genusvetenskapliga perspektiv på våld. Även om det brottsförebyggande arbetet och det våldsförebyggande arbetet har olika teoretiska utgångspunkter finns flera gemensamma beröringspunkter, varför programmet strävar efter att kombinera de olika perspektiven för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Enköpings kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, daterad 2024-03-07
Brottsförebyggande arbete – strategisk lägesbild, daterade 2024-03-07
Prioriteringar och åtgärdsplan 2024- 2025, daterade 2024-03-07

Yrkanden

Ordförande yrkar bifall till förslaget till beslut som är:

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. skicka förslag på prioriteringar och åtgärdsplan 2024-2025, daterade 2024-03-07, på remiss till nämnderna,
2. remissvar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2024-06-20.

Jesper Englundh (S) lämnar följande yrkande: "Socialdemokraterna yrkar att följande nya aktiviteter skrivs in:

Under rubriken 1:2 Prioritering (Välfärdsbrott)

- Uppdatera styrdokument gällande upphandling med krav på att nya och förnyade upphandlingar alltid ska föregås av politiska beslut om verksamheten ska tas tillbaka i egen regi.

o Huvudansvarig: KS. Tidsplan: under 2024

- LOV inom hemtjänsten avskaffas.

o Huvudansvarig: VON. Tidsplan: Påbörjas under 2024.

Under rubriken 2:2 Prioritering (Minska motivation för brott, social brottsprevention)

- Stärk fritidshemmens roll så att deras verksamhet når fler barn.
 - o Huvudansvarig: UAN och UPN. Tidplan: Påbörjas under 2024.
- Stärk fritidsklubbar och fritidsgårdar så att deras verksamhet når fler barn och ungdomar.
 - o Huvudansvarig: UPN och UAN. Tidplan: Påbörjas under 2024."

Per Elfving (KD) lämnar följande yrkande: *"Ersätt stycket: Våld i nära relation är ett samhällsproblem som främst drabbar kvinnor och barn och som får sociala, ekonomiska, psykiska och hälsomässiga konsekvenser. Med Våld i nära relation är ett samhällsproblem som drabbar kvinnor, män och barn och som får sociala, ekonomiska, psykiska och hälsomässiga konsekvenser. Det grövsta fysiska våldet drabbar främst kvinnor. "*

Tina Rudolphson (M) och Kristjan Valdimarsson (SD) yrkar bifall till Per Elfving's ändringsyrkande.

Jesper Englundh (S) och Sverker Scheutz (V) yrkar avslag till Per Elfving's ändringsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden meddelar kommunstyrelsen beslutsgången om att först besluta om att skicka ärendet på remiss och sedan om tilläggs-och ändringsyrkanden.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen godkänner beslutsgången.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen kan besluta om att skicka ärendet på remiss och finner så.

Ordföranden ber kommunstyrelsen att genom acklamation besluta om att bifalla eller avslå Jesper Englund's (S) tilläggsyrkande.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen avslår densamma.

Ordföranden ber kommunstyrelsen bifalla eller avslå Per Elfving's (KD) ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsen bifaller densamma.

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder, för åtgärd

Prioriteringar och åtgärdsplan för 2024-2025

Prioriteringar

Med utgångspunkt från lägesbilden har nedanstående områden tagits fram som särskilt prioriterade. Det krävs av samtliga parter att ha, för att en långsiktig förändring ska ske:

- god kännedom om problematiken.
- god förmåga och kompetens att anpassa verksamheten.
- beredskap att utveckla metoder för att hantera utmaningarna på bästa sätt.
- Samt en god förmåga att samverka och utveckla gemensamma förhållningssätt.

Civilsamhället är en viktig medaktör i arbetet. Föreningslivets beredskap att möjliggöra för människor med olika förutsättningar att delta i föreningsverksamhet kan öka genom stöttning från kommunen.

Välfärdsbrottslighet är ett hot mot demokratin och därmed allas problem. Enköpings kommun behöver aktivt arbeta för att förebygga och säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks. Idag finns inte en tillräcklig god lokal lägesbild över hur problemet ser ut.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är inte alltid samma sak, det är inte självklart att människors trygghetsupplevelse överensstämmer med den faktiska risken för brott.

1. Välfärdsbrottslighet

Den individuella och organiserade brottsligheten söker sig till platser där det går att nå ekonomisk vinning, exempelvis kommunala bidrag, försörjningsstöd och verksamheter kopplat till LSS och äldrevård. Dessa brott är inte alltid lätta att upptäcka och det krävs samverkan mellan flera olika myndigheter för att komma till rätta med problematiken. Det krävs kompetenshöjande insatser och ett gemensamt lärande för ett kunskapsbaserat arbete.

Det är viktigt att arbetet dokumenteras och att resultatet av löpande uppföljning och utvärdering används i det fortsatta arbetet.

1:1 Prioritering

Arbetsätt för att förebygga välfärdsbrottslighet behöver etableras för att försvåra för oseriösa aktörer att komma åt kommunens resurser.

1:2 Prioritering

Stärka kontrollfunktioner och samverkan internt samt externt för att motverka ekonomisk brottslighet.

Ansvar: Samtliga nämnder

Aktivitet	Huvudansvarig	Delansvarig	Tidsplan	Uppföljning
Utveckla operativ samverkan mot felaktiga utbetalningar	SN, VO			
Säkerställa tydliga arbetsprocesser kring felaktiga utbetalningar.	SN, UPF, VO			
Genomföra löpande kunskapshöjande aktiviteter kring otillåten påverkan och hur kommunen motverkar den, genom APT-material	KS	Alla nämnder och bolag	Start 2024	Hur många som gått utbildning
Genomföra löpande kunskapshöjande aktiviteter kring folkbokföringsbrutt och hur kommunen motverkar den, genom APT-material	KS	-	Start 2024	Mått på hur många som gått utbildning
Översyn av rutiner och riktlinjer	Samtliga nämnder och bolag.	-	Start 2024	Uppföljning löpnade
Utveckla arbetsätt för att omhänderta avvikelser i exempelvis kontroller och uppföljning	KS	Samtliga nämnder och bolag	Start 2024	

2. Minska motivation för brott, social brottsprevention

Otrygghet och kriminalitet är komplext och föränderligt. Arbetet i Enköpings kommun bedrivs inte tillräckligt systematiskt och med den långsiktighet som behövs, där tyngdpunkten ofta är reaktiv i stället för proaktiv. Båda aspekterna behövs i ett trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete, därför behöver tyngdpunkten förflyttas över till de proaktiva åtgärderna.

Det finns områden i Enköpings kommun som i olika grad kännetecknas av problem i form av exempelvis segregation, våld, ekonomisk utsatthet. Det minskar den kollektiva förmågan i området och det leder till att den sociala tilliten avtar.

Barn och unga som växer upp i miljöer med problematiskt bruk av ANTDS har högre risk att i framtiden själva utveckla en egen problematik och annan ohälsa. Det är viktigt att skydda barn och unga mot eget eller andras skadliga bruk av ANTDS.

Generella insatser för att skapa goda uppväxtvillkor bidrar genom att stärka individens skyddsfaktorer. Ett exempel på det är insatser till föräldrar så som stöd i föräldraskapet.

2:1 Prioritering

Enköpings kommun behöver fortsatt arbeta för en välfungerande skola med hög förmåga att möta elevernas behov samt en fritidsverksamhet som har möjlighet att engagera besökare. Det är viktigt för att stärka skyddsfaktorer och minska riskerna att unga hamnar i kriminella miljöer.

Särskilt ansvar: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden samt upplevelsenämnden.

2:2 Prioritering

Utveckla erbjudandet av föräldraskapsstöd för att stärka föräldrars förmåga att bidra till sina barns positiva utveckling.

Särskilt ansvar: Socialnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Aktivitet	Huvudansvarig	Samverkanspart	Tidsplan	Uppföljning
Utbildningsinsats i skyddsfaktorer/riskfaktorer, till yrkesverksamma	KS	Länsstyrelsen	Under 2024	
Erbjuda öppna tematiska informationsträffar till vårdnadshavare till tonåringar	KS	UAN, SN, UPF, civilsamhälle	Februari April oktober	Efter varje enskilt tillfälle

Erbjuda öppna tematiska informationsträffar till vårdnadshavare på öppna förskolan	UAN		Under 2024	
Implementering, Mamma United	UPF, EHB		November 2024	Aug 2024
Implementering, SSPF	KS, SN, UPF, UAN	Polis	Under 2024	Löpande
Implementering, fältverksamhet	SN	UPF, KS	Under 2024	Löpande
Utveckla arbetet med MBU-ambassadörsförening	UPN	KS	Under 2024	Löpande

3. Minska risker för brott i specifika miljöer, situationell brottsprevention

Individer begår brott av olika anledningar och på olika platser, brottsplatsen kan vara såväl fysisk som digital. Platser där många människor passerar och/eller vistas på exempelvis, lokala torg, knutpunkter för kollektivtrafik, skolor samt områden med restauranger och krogar skapar många brottsstillfällen på liten yta. Ungas utsatthet för brott i anslutning till skolan är problematisk och den digitala utvecklingen skapar hela tiden nya möjligheter för brottsliga handlingar. Skolan är den vanligaste platsen där barn och unga utsätts för brott.

Att begränsa tillgängligheten till lämpliga brottsobjekt innebär åtgärder som förhindrar eller försvårar att brott begås. Fokus är på den fysiska platsen, men kan även handla om att minska efterfrågan. Utan efterfrågan minskar marknaden och därmed förutsättningar för brottslighetens existens.

Det trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekterna beaktas inte alltid i tillräcklig utsträckning i stadsdelsutveckling vid fysisk planering, genomförande och förvaltning av området. För att bygga bort brott och bygga in trygghet i den fysiska miljön krävs samverkan, systematik och tydliga överlämningar genom de olika skedena i processen.

3:1 Prioritering

Enköpings kommun ska på ett systematiskt sätt arbeta med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder vid ny- och ombyggnation av kommunala fastigheter.

Särskilt ansvarig: Tekniska nämnden

3:2 Prioritering

Enköpings kommun ska på ett systematiskt sätt arbeta med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder vid förvaltning av bostadsområden, kommunala fastigheter och offentlig miljö i samverkan med andra fastighetsägare.

Särskilt ansvarig: Tekniska nämnden.

3:3 Prioritering

Enköping ska vara en kommun där inga barn och unga utsätts för brott i skolmiljön.

Särskilt ansvarig: Arbetsmarknad- och utbildningsnämnden

Ansvar: Socialnämnden. Kommunstyrelsen, upplevelsenämnden

Aktivitet	Huvudansvarig	Samverkanspart	Tidsplan	Uppföljning
Översyn av rutiner och riktlinjer	Samtliga nämnder	-	Senast Dec 2025	
Genomföra två trygghetsvandring.	KS	Berörda parter i respektive område	1 under jan- jun 1 under aug- dec	Efter varje träff
Erbjuda utbildning i brottsförebyggande arbete	KS		Klart dec 2024	Augusti 2024

4. Våld i nära relation

Våld i nära relation är ett samhällsproblem som drabbar kvinnor, män och barn och som får sociala, ekonomiska, psykiska och hälsomässiga konsekvenser. Det grövsta fysiska våldet drabbar främst kvinnor.

Våld mot barn

Våld mot barn för med sig allvarliga hälsokonsekvenser under barndomen och i det fortsatta livet. Det kan handla om allt från dödliga skador till skador som leder till funktionsnedsättningar av olika slag, fysiska och psykiska hälsoproblem, sexuellt överförbara infektioner och försämrad kognitiv förmåga. Våldet för även med sig negativa psykiska och emotionella konsekvenser, såsom känslor av övergivenhet och osäkerhet, anknytningssvårigheter, traumatisering, oro och svag självkänsla.

En del individer utvecklar psykisk ohälsa i form av depression och ångest, självmordsförsök eller ett skadligt beteende. Psykisk ohälsa innebär även en ökad risk för annan utsatthet, såsom svårigheter i skolan eller med sociala relationer. Skolmisslyckande och skolavhopp riskerar i sin tur att medföra försämrade framtidsutsikter och försämrade möjligheter på

arbetsmarknaden. Andra beteendemässiga konsekvenser kan drabba såväl individen som omgivningen genom aggressivt, våldsamt eller självdestruktivt beteende.

Det kan även leda till brottsligt beteende och lagöverträdelser eller försämrade relationer till andra människor. Exponering för våld ökar dessutom risken för att drabbas av ytterligare övergrepp.

4:1 Prioritering: Genomföra en lägesbild av förekomsten av våld mot barn.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4:2 Prioritering: Genomföra en lägesbild av förekomsten av våld i nära relation.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4:3 Prioritering: Enköpings kommun är en kommun fri från våld i nära relationer. Arbete med att upptäcka våld i nära relation stärks genom förbättrad kunskap och metodutveckling

Särskilt ansvar: Samtliga nämnder.

Aktivitet	Huvudansvarig	Samverkanspart	Tidsplan	Uppföljning
Samtliga chefer i kommunkoncernen ska ha gått utbildning i "våld i nära relation"	KS		Klart 31 december 2024	15 september
Kartläggning Våld mot barn	KS	Socialtjänst, kvinnojouren, polisen	Klart 31 december 2024	1 september
Kartläggning Våld i nära relation	KS	Socialtjänst, kvinnojouren, polisen	Klart 31 december 2024	1 september

Brottsförebyggande arbete

Strategisk lägesbild

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte	1
Vem omfattas av dokumentet	2
Jämlika villkor	2
Uppföljning	3
Begreppslista	3
Det lokala arbetet i Enköpings kommun	3
Vision med det brottsförebyggande arbetet	3
Tryggare Enköping	4
Trygghetstriangeln	5
Våldsbejakande extremism	5
Samverkansavtal och medborgarlöfte	5
MBU, människan bakom uniformen	6
SSPF, samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid	6
Föräldrautbildning	6
Mälarkommuner mot organiserad brottslighet	7
Statistik och analys	8

Inledning

En välfungerande samverkan mellan Enköpings kommun, polis och andra aktörer är central för det brottsförebyggande arbetet. Det är viktigt att både kommunen och polisen lägger sina resurser där de gör mest nytta.

Brottsförebyggande arbete är komplext. Det finns inte en lösning eller metod som passar alla. God kunskap om de lokala problemen ger lösningar som passar de lokala förutsättningarna och behoven. Både polis och kommun bidrar med kunskap, genom kartläggning och sammanställning av lägesbilder. När kunskapen samordnas ökar sannolikheten att lägesbilden blir mer rättvisande och de brottsförebyggande åtgärderna mer träffsäkra. Med kartläggning avses systematisk datainsamling om ett geografiskt område eller ett brottsproblem. I kartläggningen samlas information om vad, hur mycket, hur ofta, på vilket sätt och under vilka förutsättningar som brottsligheten uppträder. En lägesbild är en sammanställning av kartläggningens resultat, där avvikelser eller mönster i brottsligheten identifieras. Lägesbilden är alltså en samlad bedömning av var problemen är som störst, hur situationen ser ut jämfört med referensdata och hur utvecklingen sett ut över tid.

Enligt nationalekonomen Ingvar Nilsson, som räknat på samhällskostnaden för olika sorters utanförskap, är kostnaden för en gängkriminell drygt 23 miljoner kronor, om personen är aktiv i 15 år.

Ett livslångt utanförskap utan följdkomplikationer som exempelvis psykisk ohälsa och missbruk. Ger en samhällskostnad på 10 miljoner per individ.¹

Syfte

Syftet med att ta fram en strategisk lägesbild samt åtgärdsplan är att förtydliga vad som förväntas av nämnder i den gemensamma satsningen för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Enköpings kommun. Alla nämnder ska vara med och bidra till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete som anpassas till samhällsutvecklingen.

Syftet med den strategiska lägesbildens åtgärdsplan är befinna sig i det vita och gröna fältet enligt bild nedan (preventionstjärnan). För att stärka arbetet på ett generellt plan, selektiv och reaktiv nivå som idag redan sker i respektive

¹ Nilsson I. och Nilsson Lundmark E. (2022). *Att synliggöra det osynliga. En socioekonomisk analys av hedersrelaterat våld och förtryck.*

Välj datum.

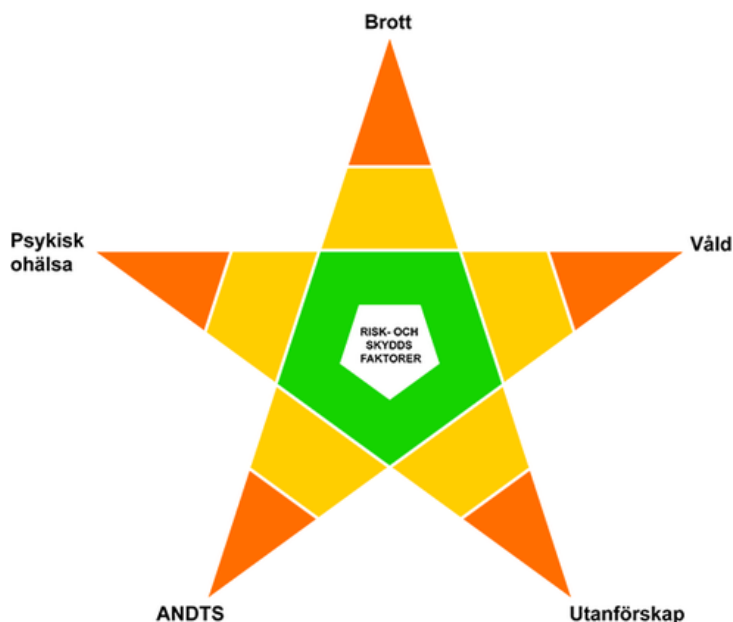
förvaltning och inom ramen för Tryggare Enköpings arbete. Bilden visar Länsstyrelsen Stockholms preventionstjärna utifrån de olika preventiva insatsområdena psykisk ohälsa, brott, våld, utanförskap och alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS).

Vem omfattas av dokumentet

Hela kommunkoncernen omfattas av dokumentet.

Jämlika villkor

Majoriteten av de individer som växt upp under utsatta livsvillkor begår inte brott, men bland de individer som upprepat begår brott har de flesta växt upp under utsatta livsvillkor.² Genom att arbeta för att minska skillnader i livsvillkor, öka jämlikheten och stärka de goda livsvillkoren skapar förutsättningar för att individer inte hamnar i kriminalitet. Att arbeta med jämlika uppväxtvillkor stärker skyddsfaktorer hos individer och genererar positiva effekter på andra delar av individers liv. Att arbeta i basen av preventionstjärnan, se bild, ger effekter på fler områden. Jämlikhet innebär inte att resurser fördelas i lika stora delar till alla, det handlar om att jämna ut skillnader i förutsättningar.

Preventionstjärnan, Länsstyrelsen Stockholm

² Gerell, Hallin, Nivall och Westerdahl. *Att vända utvecklingen*. Malmö universitet 2020.

Uppföljning

Uppföljning av aktiviteter i handlingsplanen sker i ordinarieuppföljning, kopplat till varje tertial. Handlingsplanen revideras vid behov och en uppföljning genomförs med utgångspunkt från måluppfyllelse och effekt.

Begreppslista

Brottsförebyggande arbete

Syftar till att minska, begränsa eller eliminera brottslighet och dess effekter för fysisk- och juridiskperson. Brottsförebyggande arbete riktar sig mot företeelser som enligt lag är ett brott.

Situationell brottsprevention

Syftar till att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås.

Social brottsprevention

Påverkar individers benägenhet att begå brott genom att förstärka individens självkontroll och stärka de sociala banden till samhället. Exempel på det är:

- tidigt föräldrastöd
- en välfungerande skolgång
- deltagande vid förskola
- en meningsfull fritid.

Det lokala arbetet i Enköpings kommun

Vision med det brottsförebyggande arbetet

I ett tryggt Enköping är den reella risken för att utsättas för brottsliga handlingar låg. Ett tryggt Enköping är samtidigt en plats där individen upplever en känsla av trygghet. Det trygghetsskapande arbetet behöver därför fokusera både på det reella och det upplevda; där stadens fysiska utformning såväl som ungdomars förutsättningar för en trygg uppväxt är viktiga delar³.

³ Trygghets och säkerhetspolicy, drn KS2022/377

Tryggare Enköping

Tryggare Enköping är Enköpings brottsförebyggande råd och leds av kommunens trygghetsstrateg.

Representanterna i gruppen ska för sin organisation eller förvaltning ha mandat att:

- fatta beslut om operativa insatser
- implementera de strategiska beslut gruppen tar
- representanterna ska ses som en kommunikationskanal mellan den organisation eller förvaltning de företräder.

Gruppen arbetar mot målet att Enköping ska vara tryggt och säkert för invånarna och de som vistas i kommunen. Tryggare Enköping är en arena där olika aktörer i lokalsamhället kan mötas och utveckla former för samverkan kring trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

Gruppens syfte är att:

- Bidra till en effektiv samverkan inom Enköpings kommun gällande brottsförebyggande arbete och berörda säkerhetsområden
- Öka säkerheten och motivera till trygghetsskapande åtgärder i kommunen.
- Samordna det kommunövergripande trygghetsarbete och externa säkerhetsarbetet på ett effektivt sätt

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Nyckeln till framgång är systematisk samverkan. Det innefattar förvaltningsövergripande åtaganden inom kommunal organisation med förvaltningar och bolag. Det innefattar även samverkan med andra myndigheter som är verksamma lokalt och regionalt samt näringslivet, den ideella sektorn och enskilda medborgare.

Tryggare Enköping arbetar utifrån en nulägesanalys med situationella och sociala brottspreventiva åtgärder som bedöms lämpliga och nödvändiga mot de aktuella problemområden som identifieras över tid.

Operativ lägesbild

Den operativa lägesbilden samlas in varje vecka med syfte att kartlägga brott och otrygghet lokalt i vår kommun. En kartläggning sker för att det exempelvis

blir tydligt var och när problemet förekommer. Vid uppkommen problembild genomförs en orsaksanalys av problemet ifråga och riktas sen insatser mot det som vi bedömer är orsakerna till problemet vi identifierat⁴. Den inrapporterade lägesbilden analyseras två gånger per år och vid behov av åtgärder sker det i samverkansform under Tryggare Enköping.

Trygghetstriangeln

Kommunen har en arbetsmodell som kallas "Trygghetstriangeln" för att kraftsamla när oro, otrygghet eller säkerhetshändelser uppstår i verksamheter som även berör andra förvaltningar och externa samverkansparter. Utifrån en lägesbild kan åtgärden snabbt sättas in vid behov. Vid ett "gult" läge ska samverkan påbörjas inom sju dagar och vid "röda" möten ska samverkan ske inom 48 timmar.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Kommunens kontaktperson avseende våldsbejakande extremism är trygghetsstrategen.

Samverkansavtal och medborgarlöfte

Polismyndigheten och Enköpings kommun har slutit ett samverkansavtal. Övergripande mål och syfte är att *i Enköping ska alla invånare känna trygghet, säkerhet och tillhörighet till samhället.*

För Enköpings del omfattar samverkansavtalet två delar:

1. framtagande av gemensam problembild och de åtaganden som det medför
2. de brotts- och trygghetsproblem som parterna gemensamt prioriterar utifrån den gemensamma problembilden.⁵

Styrning för ett fördjupat operativt arbete sker genom att anta ett medborgarlöfte. Det är en arbetsmodell som används för att lysna in medborgarnas önskemål om förbättringsåtgärder. Medborgarlöftet bygger på

⁴ Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete (2020)

⁵ KS2022/634

en avvägning av en aktuell lägesbild, såväl kommunal som polisiär, med underlag från medborgare i exempelvis medborgardialoger⁶

MBU, människan bakom uniformen

Syftet är att öka ungdomars delaktighet och skapa bra möten mellan ungdomar och de som arbetar inom samhällsstödjande yrken, för att på så vis minska kriminalitet. I vissa fall kan ytterligare ett syfte vara att fånga upp ungdomar som är i behov av stöd, till exempel ungdomar som tidigare begått brott.

SSPF, samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid

SSPF, är en samverkansmodell för trygga uppväxtvillkor och goda uppväxtmiljöer. Syftet med samverkan är att tillsammans med barn, vårdnadshavare och övriga vuxna i barnets närhet gemensamt förhindra och minimera riskbeteenden, brottslighet och/eller drogmissbruk.

Målgruppen för SSPF är barn som exempelvis har problematisk skolfrånvaro, misstänks begå brott, missbrukar eller befinner sig i destruktiva miljöer. SSPF aktiveras när oro uppstår kring en plats, grupp eller individ, oavsett ålder.

Föräldrautbildning

Vi erbjuder följande föräldrautbildningar samt familjebehandlingen Blomstra föräldrastöd. Samtliga är kostnadsfria.

BIFF – Barn i föräldrars fokus

Är en utbildning för föräldrar med fokus på hur barn påverkas efter föräldrars separation och hur du som förälder kan stötta ditt barn.

COPE

COPE finns i två varianter, en som vänder sig till dig med barn 3–12 år och en till dig tonårsförälder med barn upp till 18 år. Den digitala kursen har sin grund i evidensbaserade strategier. Materialet finns på svenska och arabiska men kursen hålls på svenska. Målet med utbildningen är att stärka och utveckla individen som förälder, att utveckla praktiska och konkreta redskap och strategier i föräldraskapet. Det är också en möjlighet att utbyta erfarenheter med andra föräldrar.

⁶ KS2021/378

Blomstra

Familjebehandlingen Blomstra är ett föräldrastöd för dig med barn i åldern 0–6 år, där målet är att förbättra bandet mellan dig och ditt barn.

Det finns även andra föräldrautbildningar på indikeradnivå som kan ges som en insats via socialtjänstens myndighet.

Vara vettig vuxen

Vara vettig vuxen är en kurs för vuxna som vill stödja barn i utsatt livssituation.

Kursen vänder sig till personer som vill ha mer kunskap om hur man upptäcker och kan stötta barn som växer upp i miljöer med missbruk, psykisk ohälsa eller annan utsatt livssituation. Som i sitt arbete eller genom sin frivilliga insats kommer i kontakt med barn och ungdomar.

Mälarkommuner mot organiserad brottslighet

Kommunerna, och därmed också invånarna, är i högre grad drabbade nu än tidigare av den organiserade brottsligheten. Välfärdspengar utnyttjas i större grad och kommuners myndighetsbeslut som tillstånd och bygglov med mera utnyttjas i syfte att bedriva oseriösa företag. Den myndighetsgemensamma lägesbilden 2023 (Myndighetsgemensam satsning mot organiserad brottslighet) pekar i år ut att ett av de viktigaste hoten från organiserad brottslighet är "angrepp på utbetalande system och undandragande av skatter och avgifter" och att kommuner och regioner nu, till skillnad från tidigare, "tydligt angrips av detta hot".

Den grova organiserade brottsligheten utnyttjar våra välfärdssystem och tvättar sina pengar genom ohederliga företag. Samverkan i Mälarkommuner mot organiserad brottslighet är en framgångsfaktor för att motverka organiserad brottslighet. Sex arbetsgrupper har startats för att gemensamt nå framgång. Arbetsgruppernas uppdrag är gemensamt prioriterat 2024-2027 av kommundirektörer och KSO.

Statistik och analys

Nedan stående tabell innehåller statistik på polisanmäld brottslighet samt underlag från medborgarundersökning som genomförs av statistikmyndigheten. SCB:s medborgarundersökning är en attitydundersökning som ger svar på hur invånarna bedömer att kommunen sköter sina verksamheter och vilket inflytande de anser sig ha på kommunala beslut.

Nedan valda nyckeltal är indikatorer på såväl trygghet, anmäl brottslighet samt riskfaktorer för socialt utanförskap och brottslighet. Utifrån en sammanställning av statistik och redan pågående aktiviteter i förvaltningarnas verksamhet har prioriteringarna nedan plockats fram. För att uppfylla visionen;

"I ett tryggt Enköping är den reella risken för att utsättas för brottsliga handlingar låg. Ett tryggt Enköping är samtidigt en plats där individen upplever en känsla av trygghet. Det trygghetsskapande arbetet behöver således fokusera både på det reella och det upplevda; där stadens fysiska utformning såväl som ungdomars förutsättningar för en trygg uppväxt är viktiga delar."

från trygghets- och säkerhetspolicyn.

Polisanmälda brott i tabellen nedan representerar brott som rättsväsendet har tagit emot och hanterat, inte hur många brott som faktiskt begåtts. Andra faktorer som påverkar kriminalstatistiken är exempelvis ändringar i polisen och åklagarnas rutiner och arbetsmetoder samt lagändringar som förändrar definitionen av viss brottskategori.

Av de som blev utsatta för brott i en nära relation under 2012 uppgav 3,9 procent att de hade polisanmält händelsen eller någon av händelserna.⁷

⁷ <https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html>

Tabell 1: Nyckeltal, anmäld brottslighet och skyddsfaktorer

Nyckeltal	2018	2019	2020	2021	2022
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll	8,2 %	8,7%	9,3%	8,9%	
Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	74,2%	74,7%	76,3%	77,8%	74,2%
Barn inskrivna i förskola 1- 5 år	84,9 %	85,9%	84,2 %	81,2%	83,9%
Polisanmälda brott	6302	6714	6800	6670	4822
Narkotikabrott	763	934	897	909	844
Anmälda våldsbrott, utomhus	126	110	144	148	100
Anmälda våldsbrott, inomhus	194	187	218	262	169
Misshandel ej grov, mot pojke 7 - 14 år, bekant med offret inomhus	12	25	28	39	23
Olaga hot, mot pojke under 18, ej internetrelaterat	2	12	17	13	26
Misshandel, ej grov mot kvinna över 18 år, är eller varit i parrelation, inomhus	32	26	40	37	24
Misshandel, ej grov mot kvinna över 18 år, Är/varit närstående släkt/familj inomhus	0	20	12	6	15
Upplevd trygghet i eget bostadsområde, vid mörker	-	-	-	75,4 %	74,6 %
Kommunen är en bra plats att bo och leva på	-	-	-	91,2%	90,8%
Låg oro för att drabbas av inbrott i hemmet	-	-	-	72,2 %	74,6%
Låg oro för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld	-	-	-	74,7 %	74,7 %
Klotter, anmält i Flexite	39	34	51	45	35
Skadegörelse anmält i Flexite	188	182	162	173	177

Kommunledningsförvaltningen
Emelie Boman
0171-62 52 28
emelie.boman@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Brottsförebyggande arbete – Prioriteringar och åtgärdsplan

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. skicka förslag på prioriteringar och åtgärdsplan 2024-2025, daterade 2024-03-07, på remiss till nämnderna,
2. remissvar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2024-06-20.

Ärendet

Bakgrund

I april 2023 beslutade riksdagen att en ny lag "Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete", som trädde i den 1 juli 2023. Detta utifrån kommunernas viktiga roll som aktörer för lokalt brottsförebyggande arbete, bland annat genom ansvaret för stadsplanering, fritid, socialtjänst och skola.

Målsättningen för arbetet är att inom kommunens rådighet öka trygghet och minska brottslighet.

Med utgångspunkt från lägesbilden har nedanstående områden tagits fram som särskilt prioriterade.

- Välfärdsbrottslighet
- Minska motivation för brott, social brottsprevention
- Minska risker för brott i specifika miljöer, situationell brottsprevention
- Våld i nära relation

Det krävs av samtliga parter att ha, för att en långsiktig förändring ska ske:

- god kännedom om problematiken.
- god förmåga och kompetens att anpassa verksamheten.
- beredskap att utveckla metoder för att hantera utmaningarna på bästa sätt.
- Samt en god förmåga att samverka och utveckla gemensamma förhållningssätt.

Åtgärderna som vidtas i arbetet sker parallellt på universell, selektiv och indikerad nivå.

Det brottsförebyggande arbetet utgår i första hand från kriminologiska perspektiv på prevention och delas vanligen in i så kallad situationell och social brottsprevention. Det våldsförebyggande arbetet bygger på folkhälsovetenskapliga perspektiv på prevention och genusvetenskapliga perspektiv på våld. Även om det brottsförebyggande arbetet och det våldsförebyggande arbetet har olika teoretiska utgångspunkter finns flera gemensamma beröringspunkter, varför programmet strävar efter att kombinera de olika perspektiven för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Enköpings kommun.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Kommunen genomför strategiskt så väl som operativt arbete med säkerhet och trygghet. Den strategiska lägesbilden ger förutsättningar för ledning av arbetet på ett sätt som möjliggör samarbeten mellan verksamheter och externa aktörer.

Den strategiska lägesbilden hjälper till att inrikta och fokusera arbetet på fyra prioriterade områden.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser med föreliggande förslag till beslut. Kommunens löpande arbete i enlighet med den strategiska lägesbilden sker inom befintliga ekonomiska ramar.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet kommer att på långsikt få positiva sociala konsekvenser för kommunen.

Barnkonsekvensanalys

Beslut att anta den prioriteringar och åtgärdsplan ligger i linje med barnets bästa och en fullständig barnkonsekvensanalys är ej nödvändig.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, daterad 2024-03-07
Brottsförebyggande arbete – strategisk lägesbild, daterade 2024-03-07
Prioriteringar och åtgärdsplan 2024- 2025, daterade 2024-03-07

Daniel Jansson- Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Magnus Jacobsson
Tf Trygghets- och säkerhetschef
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder, för åtgärd